Unele aspecte ale implicării cazacilor în disputele pentru tronul Moldovei în a doua jumătate a secolului al XVI-lea

CZU: 94(498)"15"

Ion CHEPTENE 0000-0001-9443-2522

Pe toată durata secolului al XVI-lea, căzăcimea a jucat un rol important în treburile politice interne ale Țării Moldovei. Aceștia devin mult mai prezenți în politica moldavă și în spațiul politic sud-est european în a doua jumătate de secol al XVI-lea, pe fundalul unei instabilități politice interne în Țara Moldovei, precum și al acutizării rivalității polono-turcești. După ce în iunie 1574 este înlăturat din domnie Ioan vodă cel Cumplit (1572-1574), Țara Moldovei intră în perioada unor lupte permanente pentru tron, cazacii devenind, în acest sens, mult mai activi. În perioada respectivă, venirea la putere a domnului Petru Șchiopu (1574-1577; 1577-1578; 1578-1579; 1582-1591) deschide calea numeroaselor conflicte pentru domnie între domnișori, impostori cazaci care, prin medierea vădită din partea magnaților polonezi, urmăreau ocuparea scaunului domnesc. Magnații, după 1573, puteau acționa liber în propriul folos, odată ce regalitatea a pierdut din influența sa politică și se afla într-un permanent declin odată cu instituirea Republicii. Coroana poloneză, la rândul său, urma să ia în calcul factorul politic în creștere al tătarilor în treburile „moldovene", ceea ce a creat necesitatea – din partea polonezilor – de a identifica un „element de balanță". În calitate de instrument al politicii în „treburile moldovene" a fost utilizată căzăcimea care, deopotrivă cu magnații ce aveau mari latifundii în zona Ucrainei, urma să promoveze politica poloneză în Moldova, fără a provoca distrugerea balanței de forță, instituită prin acordurile polono-turcești.

Astfel, luptele pentru tron în care s-au implicat Ioan, Alexandru, Petru și Constantin, cât și implicarea altor „aventurieri", au fost intens utilizate de polonezi. Chiar dacă unii acționau în detrimentul intereselor Coroanei, pe moment, în termen lung, ei s-au dovedit utili intereselor geopolitice ale Rzeczpospolitei.

În prezenta comunicare, prin analiza unor documente de arhivă, tindem de a prezenta unele aspecte ale implicării cazacilor în luptele pentru tronul Moldovei.